

Jak dobrze przeżyć święta wielkanocne?

Zwłaszcza, gdy nie można być w kościele...

- Propozycja do wykorzystania w rodzinnym gronie.

opr. na podst. *Rytuał Rodzinny*, bp J. Wysocki

WIELKI CZWARTEK

To dzień ustanowienia sakramentu Eucharystii i Kapłaństwa. Msza święta Wieczery Pańskiej, będąca punktem rozpoczynającym obchody Triduum Paschalnego koncentruje naszą uwagę wokół tajemnicy sakramentu Eucharystii i nierozłącznego z nim sakramentu święceń kapłańskich. Liturgia rozpoczyna się od uroczystej procesji wejścia. Warto zaznaczyć, że Msza św. rozpoczyna się wobec pustego tabernakulum. Ma to oznaczać nieustanną nowość i świeżość sprawowanej Ofiary Jezusa Chrystusa. Podczas tej liturgii po raz ostatni przed Wielkanocą słyszymy hymn *Chwała na wysokości Bogu*, i brzmia dzwony. Mycie nóg dwunastu mężczyznom ma przypomnieć kapłanom o ich służebnej wobec ludu Bożego roli (na wzór Chrystusa, który nie przyszedł, aby Mu służył, lecz aby służyć). Po Eucharystii Najświętszy Sakrament zostaje przeniesiony do Kaplicy Adoracji. Miejsce to ma w swym wystroju pobudzać do dziękczynienia za Sakrament Eucharystii. Po zakończeniu liturgii z ołtarza zdejmuje się obrus i wszelkie inne ozdoby.

Z powodu panującej epidemii, tegoroczne obrzędy zostaną ograniczone (nie odbędzie się obrzęd obmycia nóg, oraz procesja do tzw. „ciemnicy”)

Wieczerz Wielkiego Czwartku jest świętem szczególnego rodzaju. Przeżycia religijne, które miały miejsce w kościele, przenoszone są pod dach rodziny i tworzą jakby jedną nierozdzieloną całość. Liturgia kontynuowana jest w gronie rodziny przy stole, w czasie tzw. agapy wielkoczwartkowej. Dlatego przed rozpoczęciem Mszy świętej przygotowujemy nasz dom jak „Wieczernik”. Stół nakrywamy białym obrusem. Na nim można umieścić świecę jako znak obecności Chrystusa we wspólnocie rodziny. Na ołtarzyku liturgicznym umieszczona może być cierniowa korona i Pismo św. W sąsiednim pomieszczeniu (np. w kuchni) można zawczasu przygotować potrawy i naczynia do zwyczajowej agapy (uroczystej kolacji).

Po zakończeniu transmisji przygotowuje się stół do wieczerzy. Obrzęd możemy rozpocząć od zaśpiewania pieśni (np. *Pan wieczernik przygotował*, lub *Tyś w wieczerniku chlebem się stał*). Można posłużyć się zasobami dostępnymi w Internecie (np. na kanale You Tube). W tym czasie zapala się świecę umieszczoną na środku stołu.

Potem ojciec bez żadnych słów wstępnych, powoli i z namaszczeniem czyta wyjątek z Ewangelii św. Jana (J 13, 1-15). Po lekturze, **w zależności od okoliczności** ojciec, naśladując Jezusa, przepasuje się prześcieradłem, po czym począwszy od żony, aż do najmłodszych domowników wodą obmywa im nogi i wyciera je prześcieradłem. Można zaśpiewać pieśń: *Gdzie miłość wzajemna i dobroć*.

Po zakończeniu śpiewu ojciec następującą modlitwą błogosławi stół:

O. Pobłogosław, Panie, naszą rodzinę zgromadzoną w Twoje imię, pobłogosław ten posiłek, tych, którzy go przygotowali i spraw, abyśmy miłowali się wzajemnie, jak Ty nas umiłowałaś. Który żyjesz i królujesz na wieki wieków. W. Amen.

Wszyscy siadają i spożywają z radością wieczerzę. W tym czasie można odtwarzać religijną muzykę poważną. Ojciec (na wzór Chrystusa) usługuje i dba o radosny nastrój. Po zakończeniu wieczerzy na pustym stole pozostaje tylko płonąca świeca. Po zakończeniu wszyscy wstają, po czym modlitwie przewodniczy matka.

M. Boże, Miłości, dałeś nam przez swego umiłowanego Syna przykazanie nowe, abyśmy się wzajemnie miłowali, tą miłością którą Ty sam nas umiłowałaś - nas nędznych, niegodnych, zbłąkanych; tą miłością, która sprawiła, żeś nam dał swego Umiłowanego Syna, aby był naszym Zbawicielem i naszym życiem. Prosimy Cię, Panie, daj nam na czas naszego przejścia przez ziemię zdolność zapominania krzywd, czyste sumienie, szczerść myśli i prawdę słowa. Stwórz w nas serce zdolne kochać wszystkich naszych braci. Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

Po zakończeniu wieczerzy można przeprowadzić zbiórkę pieniężną. Na znak, że Judasz z chciwości za pieniądze zdradził Chrystusa każdy z rodziny, tak rodzice jak i dzieci ze swoich osobistych oszczędności składają dobrowolną ofiarę. Wyrażają w ten sposób wolność od przywiązania do pieniądza i dóbr materialnych. Za złożone pieniądze należy kupić drobny upominek i w odpowiednim czasie (po zakończeniu epidemii) z życzeniami wręczyć osobie chorej, samotnej lub potrzebującej.

Po zakończeniu wszyscy siadają i w skupieniu przy płonącej świecy słuchają słów modlitwy arcykapłańskiej Chrystusa, którą można odczytać z Pisma św. (J 17, 1-28).

Po odczytaniu fragmentu następuje modlitwa:

M. Panie Jezu, Ty jesteś najlepszym Przyjacielem, byłeś nim dla swych uczniów, dzieliłeś z nimi wszystkie radości i smutki. Byłeś ich Panem i Mistrzem, a stałeś się ich Sługą: umyłeś im nogi. Za nich i za nas wszystkich poszedłeś na śmierć. Naucz nas, co znaczy prawdziwa przyjaźń. Spraw, byśmy w naszej rodzinie i z naszymi braćmi w wierze, trwali w miłości i jedności. Byśmy mieli jedno serce i jedną duszę, i byśmy wszyscy żyli w Twoim pokoju. Który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

Następuje czytanie Ewangelii według św. Łukasza (Łk 22,39-65). Czytać może jeden z uczestników liturgii rodzinnej.

WIELKI PIĄTEK

Dzień, w którym jako Kościół wspominamy i przeżywamy Mękę Jezusa Chrystusa. Punktem kulminacyjnym tego dnia jest Liturgia na cześć Męki Pańskiej (mimo, że kapłan ubrany jest w ornat, nie sprawuje się w tym dniu Eucharystii). Liturgia rozpoczyna się od procesji wejścia przeżywanej w ciszy. Po dojściu do stopnia ołtarza, kapłani padają na twarz. W tej postawie celebransa powinien odnaleźć się każdy, kto czuje się winny śmierci Jezusa Chrystusa. Prostracja (taką nazwę nosi ta postawa) jest wyrazem szczególnego uniżenia się wobec Boga (większego niż klęczenie) oraz wyraża w tej liturgii smutek i wstyd.

Liturgię słowa wieńczy uroczysta Modlitwa Powszechna. Stojąc pod krzyżem Chrystusa uświadomiamy sobie, że On umarł za wszystkich ludzi, aby wszystkim podarować zbawienie. Dlatego Kościół, który jest znakiem i narzędziem pojednania z Bogiem i między ludźmi, prosi Boga Ojca we wszystkich sprawach swoich i świata. W tym roku Modlitwa ta będzie poszerzona o dodatkowe wezwanie – za wszystkich dotkniętych panującą epidemią.

Centralną częścią tej liturgii jest Adoracja Krzyża. Witamy Krzyż Chrystusa wnoszony uroczysto do kościoła; potem kapłan oznajmiając, że *to jest drzewo krzyża, na którym zawisło zbawienie świata*, odsłania krucyfiks ukazując poszczególne rany Zbawiciela. Od zakończenia wielkopiątkowej liturgii, aż do rozpoczęcia liturgii Wigilii Paschalnej, przechodząc przed krzyżem wystawionym w kościele, utrwalił się zwyczaj przyklękania na dwa kolana. Gest ten ma nas skłonić do pogłębionej refleksji nad tym niezmiernym uniżeniem Boga.

Udzielając nam tego dnia Komunii świętej, Kościół pragnie nam ukazać, że istnieje ścisły związek między ofiarą na krzyżu a Eucharystią. Wielkopiątkowa Komunia św. pochodzi z darów konsekrowanych podczas czwartkowej Mszy Wieczerzy Pańskiej – jest pokarmem, jest także owocem, który dojrzał na Drzewie Krzyża.

Procesja do Grobu Pańskiego jest ostatnim elementem wielkopiątkowej liturgii. Niesie się w niej w monstrancji Ciało Chrystusa do miejsca, gdzie będzie Ono adorowane. Biały welon, którym okrywana jest monstrancja, ma przypominać o śmierci Jezusa, o pogrzebie, gdy Jego ciało było owinięte w białe płótno.

W naszych domach również starajmy się dzień ten przeżyć jak uczniowie Ukrzyżowanego Mistrza. W mieszkaniu winien być wyeksponowany w szczególny sposób krzyż. Najlepiej umieścić go na stole na białej serwecie. O godzinie piętnastej, godzinie śmierci Chrystusa, zapalamy obok krzyża przynajmniej jedną świecę. Niech pali się ona przez cały czas naszego pobytu w mieszkaniu. Możemy również odtwarzać muzykę poważną o motywach pasyjnych. Po obejrzeniu transmisji, po lekkim posiłku, wszyscy członkowie rodziny gromadzą się wokół krzyża, obok którego zapalamy świecę. Liturgię zaczynamy od śpiewu pieśni *Ludu, mój ludu*, po czym następuje odczytanie fragmentu opisu Męki Pańskiej (J 19,1-42)

Po słowach ... *i skłoniwszy głowę oddał ducha* wszyscy klękają i dziękują w ciszy Chrystusowi za to, że zbawił nas przez śmierć na krzyżu. Następnie ojciec bierze krzyż i całuje stopy Chrystusa. Podaje je do ucałowania wszystkim obecnym (opcjonalnie można jedynie się pokłonić). Można śpiewać pieśń *Wisi na krzyżu*. Potem kontynuuje się lekturę. Następnie odczytuje się wezwania (każde wezwanie może czytać ktoś inny).

Ze szczerą miłością pokłońmy się naszemu Odkupicielowi który za nas został umęczony i złożony do grobu. Błagajmy Go z pokorą: Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

Chryste, nasz Panie i Mistrzu, posłuszny za nas aż do śmierci, naucz nas, abyśmy zawsze byli posłuszni woli ojca.

Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

Chryste, nasz Królu, Ty stałeś się pośmiewiskiem ludzi i z pokorą znosiłeś wszelkie obelgi, naucz nas jak mamy cierpieć dla Twego imienia.

Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

Chryste, nasz Zbawicielu, Ty rozciągnąwszy ręce na krzyżu, przyciągnąłeś do siebie wszystko, zgromadź w Królestwie Twoim wszystkie rozproszone dzieci Boże.

Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

Chryste, nasze Życie. Ty umierając na drzewie krzyża zniweczyłeś piekło wraz ze śmiercią, daj nam umierać razem z Tobą, abyśmy z Tobą chwalebnie zmartwychwstali.

Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

Chryste, nasz Zbawicielu, Ty oddałeś życie za umiłowanych braci, spraw, abyśmy tą samą miłością wzajemnie się miłowali.

Zmiłuj się, Panie, zmiłuj się nad nami.

Ojczy nasz...

O. Wejrzyj, prosimy Cię, Panie, na tę rodzinę Twoją, za którą nasz Pan, Jezus Chrystus, nie zawahał się oddać w ręce złoczyńców i poddać Męce Krzyża. Który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, Bóg przez wszystkie wieki wieków. Amen.

Krzyż pozostaje w centrum domu aż do godzin wieczornych Wielkiej Soboty, kiedy to jego miejsce zajmie paschał rodzinny.

WIELKA SOBOTA

Jest dniem ciszy. Podobnie jak w Wielki Piątek, Kościół nie sprawuje Eucharystii. Oblubienica Chrystusa w tym dniu trwa przy Jego grobie, rozpaczając nad tragedią własnego grzechu, która doprowadziła do śmierci Ukochanego. Podświadomie jednak odczuwa zbliżającą się radość Nocy Paschalnej, dlatego przygotowuje się do porannego świętowania przy rodzinnym stole błogosławiąc pokarmy na wielkanocny stół.

Z powodu epidemii w tym roku nie odbędzie się błogosławieństwa pokarmów w kościele.

NIEDZIELA WIELKANOCNA

Zmartwychwstanie Pańskie

Wigilia sprawowana w sobotę wieczorem, należy już do Niedzieli Zmartwychwstania i jest najbardziej uroczystą Mszą świętą. Całą liturgię Wigilii Paschalnej sprawuje się w szatach koloru białego, jako znak radości przejścia ze śmierci grzechu do życia łaski. Jest ona punktem kulminacyjnym Triduum Świętego, a więc najważniejszą uroczystością Kościoła. Noc paschalną rozjaśnia zmartwychwstały Chrystus, który przeszedł ze śmierci do życia. Poprzez znaki sakramentalne możemy uczestniczyć w tym najważniejszym wydarzeniu w dziejach świata i ludzkości. Pascha Chrystusa w liturgii tej nocy staje się dla nas teraźniejszością.

Pierwszą częścią uroczystości jest liturgia światła. Znaczenie światła widzi się najpełniej w zestawieniu z ciemnością. Dlatego Wigilia Paschalna rozpoczyna się wówczas, kiedy w kościele panuje ciemność. W tę ciemność zostaje wprowadzony Paschał, zapalony od poświęconego ognia. W blasku płonących świec kapłan śpiewa uroczyste orędzie wielkanocne na cześć zmartwychwstałego Chrystusa.

W drugiej części celebracji, w liturgii słowa, Kościół rozważa wielkie dzieła, jakich Pan Bóg dokonał dla swojego ludu. Obfity zestaw czytań jest cechą charakterystyczną wigilii, oczekiwania na Pana, którego zapowiadają starotestamentalne wydarzenia zbawcze i prorocy. Pięknym i wymownym znakiem liturgii Słowa jest odczytywanie poszczególnych tekstów Starego Testamentu w świetle Paschału. W liturgii słowa szczególnie ważne i uroczyste wykonywane są hymn *Chwała na wysokości Bogu*, w czasie którego biją wszystkie dzwony i *Alleluja* przed Ewangelią.

W Paschę Chrystusa zostaliśmy wprowadzeni w chrzcie świętym. Dlatego w trzeciej części wigilii, w liturgii chrzcielnej, po uroczystym poświęceniu wody, odnawiamy przyrzeczenia chrztu świętego. Od starożytności właśnie Wigilia Paschalna była uprzywilejowanym dniem, w którym udzielano sakramentu chrztu.

Liturgia światła, słowa Bożego i chrztu jest wprowadzeniem do radosnego spotkania ze Zmartwychwstałym Chrystusem na liturgii eucharystycznej. W sposób sakramentalny w Eucharystii Wielkiej Nocy uobecnia się przejście Chrystusa przez śmierć do nowego życia. Ten dar otrzymują wszyscy uczestnicy Uczty Paschalnej, posilający się Ciałem i Krwią prawdziwego Baranka Bożego.

Ważnym elementem Liturgii Paschalnej jest procesja rezurekcyjna, mająca ogłosić całemu światu tę radosną nowinę o opuszczeniu grobu przez *Zwycięzcę śmierci, piekła i szatana*. Polska tradycja procesję tę umiejscawia przed Mszą świętą w niedzielny poranek. Jednak coraz więcej parafii (zgodnie zresztą z liturgiczną nauką Kościoła) ten radosny pochód z Chrystusem Zmartwychwstałym, dołącza do nocnej liturgii Wigilii Paschalnej.

Z powodu epidemii nie odbędzie się ognisko przed kościołem. Cała liturgia odbędzie się wewnątrz kościoła.

W Niedzielę Wielkanocną gromadzimy się wszyscy na uroczystym śniadaniu przy odświętnym stole, przybranym gałązkami, baziemi wierzbowymi, zieloną pszenicą, rzeżuchą albo bukszpanem, które symbolizują nowe życie otrzymane na Chrzcie św. Na środku stołu umieszczamy paschał rodzinny oraz/lub baranka wielkanocnego. Spożywanie pokarmów winna poprzedzić wspólna modlitwa o Boże błogosławieństwo, o dary Ducha Świętego dla naszego papieża Franciszka, biskupa Sławoja Leszka, dla naszych księży, o łaskę nawrócenia dla niewierzących, o pokój na ziemi, o pociechę dla cierpiących i samotnych.

Zapalając paschał rodzinny, głowa rodziny podnosi go, mówiąc:

O. Zmartwychwstał Pan prawdziwie. Alleluja!

Wszyscy: Bogu niech będą dzięki. Alleluja!

Odczytuje się fragment z Ewangelii według św. Łukasza (Łk 24, 36-43)

O: Z radością gromadzimy się dzisiaj w naszej wspólnocie rodzinnej, aby uroczyście świętować pamiątkę Zmartwychwstania naszego Pana Jezusa Chrystusa. Ogarnijmy myślą i sercem wszystkich naszych krewnych i przyjaciół, módlmy się szczególnie o zdrowie dla całej naszej rodziny i o ustanie epidemii, prosimy za chorych, za lekarzy i cały personel medyczny oraz za wszystkie służby. Błagajmy za samotnych, opuszczonych i przygnębionych, aby Zmartwychwstały Pan otworzył ich serca na nadzieję. Ogarnijmy modlitwą cały świat i prosimy zwracając się do naszego Ojca:

Wszyscy: Ojciec nasz, któryś jest w niebie...

Następnie ojciec bierze naczynie z wodą święconą i kropidło i wypowiadając słowa: **Niech ta woda święcona przypomni nam nasze zanurzenie chrzcielne w śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa, i powołanie do życia w wolności dzieci Bożych.**

Kropi wszystkich obecnych, dom, (podwórko)... W tym czasie można śpiewać dowolną pieśń wielkanocną. Następnie każdy z domowników może wypowiedzieć życzenia wielkanocne.

Modlitwa przed posiłkiem

Módlmy się.

Wysławiamy Ciebie, Panie Jezu Chryste, który po swoim zmartwychwstaniu ukazałeś się uczniom przy łamaniu chleba i zasiadłeś z nimi do stołu. Bądź z nami, kiedy z wdzięcznością będziemy spożywać te dary: chleb przypominający „chleb żywy, który zstąpił z nieba” i dający życie światu; mięso, wędliny i wszelkie pokarmy, które będziemy jedli na pamiątkę baranka paschalnego i potraw, jakie Ty spożyłeś z Apostołami podczas Ostatniej Wieczerzy; jajka, znak nowego życia i naszego odrodzenia w chrzcie świętym. Pozwól nam z wiarą przeżywać Twoją obecność między nami i dojsz do wiecznej uczyty w domu Ojca. Który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

Modlitwa po posiłku

P. Uczniowie poznali Pana. Alleluja!

W. Przy łamaniu chleba. Alleluja!

Módlmy się.

Boże, źródło życia, napełnij nasze serca paschalną radością i podobnie jak dałeś nam pokarm pochodzący z ziemi, spraw, aby zawsze trwało w nas nowe życie, które Chrystus nam wysłużył przez swoją śmierć i zmartwychwstanie i w swoim miłosierdziu nam go udzielił. Który żyje i króluje na wieki wieków. Amen.